

Sygn. akt: III U 10/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 stycznia 2015 r. w O.

sprawy z odwołania A. O.

przy udziale ubezpieczonej E. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania A. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 07.11.2013r. **nr** (...)

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż E. O. jako pracownik u płatnika składek A. O. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 28.01.2013r. do dnia 30.06.2014r.;
- w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 listopada 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. stwierdził, że E. O. nie podlega od dnia 28 stycznia 2013r. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika A. O..

A. O. złożył odwołanie od powyższej decyzji W uzasadnieniu wskazał, że zawarł z E. O. umowę o pracę, na podstawie której świadczyła pracę od dnia 28.01.2013r.

Na ostatniej rozprawie z dnia 20.01.2015r. odwołujący wniósł o uznanie, że E. O. podlegała ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony od dnia 28.01.2013r. do dnia 30.06.2014r. oraz od dnia 01.07.2014r. do dnia 30.09.2014r.

Ubezpieczona E. O. zajęła analogiczne stanowisko.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wskazując, że zawarta umowa o pracę pomiędzy E. O. a A. O. miała charakter czynności pozornych. Jej celem nie było faktyczne zatrudnienie i świadczenie pracy lecz uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jako taka nie rodzi skutków prawnych zgodnie z art.58 § 1 Kodeksu cywilnego.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

A. O. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą związaną głównie ze sprzedażą drutu i ogrodzeń. Ponadto zajmuje się sprzedażą zrębków opałowych. Od około 30 lat pozostaje w nieformalnym związku z E. Z.. Z tego związku mają dwoje dzieci: M. i P..

E. P. była narzeczoną M. O..

Na posesji w W., N. 12 mieszkali A. O. i E. Z.. W dniu 3 stycznia 2013r. ich córka P. przeszła kolejną operację serca w szpitalu w A.. Po operacji na czas rekonwalescencji przeprowadziła się do domu rodzinnego, gdyż wymagała opieki, a ponadto miała 2-letnie dziecko, którym jej matka E. Z. także się zajmowała.

W dniu 16 stycznia 2013r. na posesji wybuchł pożar domu. Dom w znacznej części uległ zniszczeniu. Pozostał jedynie salon i ganek.

Wówczas córka P. powróciła do M., gdzie mieszkała wraz z mężem. Ponieważ jednak nadal wymagała opieki po operacji i pomocy przy dziecku, a mąż pracował – jej matka E. Z. codziennie wyjeżdżała do niej do M. lub pozostawała tam na 2 dni.

Uprzednio E. Z. pomagała A. O. w prowadzeniu jego działalności. M.in. prezentowała towar oferowany do sprzedaży klientom, którzy przyjeżdżali na ich posesję, zawierała z nimi umowy, wypełniała dokumenty. Ponieważ po pożarze E. Z. przebywała w M., zatem konieczne stało się zatrudnienie osoby, która byłaby na miejscu, pokazała towar, przyjęła zamówienie. A. O. nie mógł wykonywać tych czynności, gdyż często był w terenie w związku ze swą działalnością dotyczącą pozyskiwania zrębków opałowych, a syn zajmował się odbudową spalonego domu.

Podczas rozmów w rodzinnym gronie ustalono, że E. P., która w tym czasie poszukiwała pracy, zostanie zatrudniona i będzie wykonywała te czynności. Wobec powyższego A. O. zawarł z nią umowę o pracę na czas określony od dnia 28.01.2013r. do dnia 30.06.2014r., na podstawie której miała świadczyć pracę jako pracownik biurowy – przedstawiciel handlowy, na cały etat z wynagrodzeniem 2.800zł brutto. E. P. podjęła tę pracę.

W lutym 2013r. E. P. dowiedziała się, że jest w ciąży. Świadczyła pracę do dnia 02.04.2013r., po czym korzystała ze zwolnienia lekarskiego związanego z ciążą. W tym czasie jej obowiązki ponownie przejęła E. Z., gdyż córka powróciła już do zdrowia.

Dnia 30.05.2013r. E. P. wyszła za mąż za M. O. i obecnie nosi nazwisko O.. Do dnia 30.06.2014r. E. O. nie powróciła już do pracy. Dnia (...) urodziło się dziecko, a następnie korzystała z urlopu macierzyńskiego.

Na okres od dnia 01.07.2014r. do dnia 30.09.2014r. A. O. zawarł z E. O. kolejną umowę o pracę na czas określony, lecz na jej podstawie E. O. nie świadczyła już nigdy pracy. Umowa została zawarta, albowiem sprawa była w Sądzie, E. O. nie otrzymywała świadczeń z zasiłku macierzyńskiego i w ten sposób chciała zabezpieczyć swe ewentualne roszczenia związane z zasiłkiem macierzyńskim.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

zeznania świadka E. Z. (k.104v-105v), odpis postanowienia o umorzeniu dochodzenia (k.12), dokumentację lekarską (k.98), świadectwa pracy i umowy zlecenia (k.98), faktury VAT (k.98), zeznania w charakterze stron A. O. (k.116v) i E. O. (k.116v) oraz dokumenty znajdujące w aktach rentowych.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.) tytułem obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego oraz chorobowego i wypadkowego jest pozostawanie w stosunku pracy. Natomiast w myśl art.13 ust.1 pkt 1 w/w ustawy - takie ubezpieczenie trwa od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Według art.22 § 1 kp - przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W świetle tej regulacji, istotne w sprawie jest ustalenie, czy pomiędzy E. P. (obecnie O.) a A. O. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) istniał stosunek pracy i czy praca była rzeczywiście w jego ramach świadczona.

Podnieść należy, że dla wywołania skutków prawnych związanych z istnieniem danego stosunku zobowiązaniowego nie jest wystarczające jedynie zawarcie umowy od strony formalnej, ale decydujące jest rzeczywiste realizowanie i trwanie stosunku pracy w granicach wyznaczonych treścią art. 22 k.p. Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należy osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania.

Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005).

Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05).

W ocenie Sądu Okręgowego stosunek prawny łączący A. O. i E. O. w okresie od dnia 28.01.2013r. do dnia 30.06.2014r. jest stosunkiem pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. Pracownik – E. O. – zobowiązała się do wykonywania określonego rodzaju czynności na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w miejscu i czasie przez niego wyznaczonym, a pracodawca zobowiązał się do zatrudniania jej za wynagrodzeniem. Istotne są przy tym, że wystąpiły cechy stosunku pracy – w tym podporządkowanie jako jedna z najistotniejszych cech stosunku pracy. Strony rzeczywiście realizowały nawiązany stosunek pracy w granicach wyznaczonych treścią art. 22 k.p. do czasu kiedy E. O. mogła pracę świadczyć.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że E. O. w okresie od dnia 28.01.2013r. do dnia 02.04.2013r. faktycznie świadczyła pracę, wykonując obowiązki pracownicze w ramach zatrudnienia u A. O. prowadzącego działalność gospodarczą. Obowiązki pracownicze odwołująca wykonywała codziennie od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00, miała swoje miejsce pracy i wyznaczony zakres realizowanych czynności.

Z zeznań odwołującego A. O., wynika że od 30 lat prowadził działalność gospodarczą polegającą na produkcji ogrodzeń z siatki. Przy czym była to produkcja ręczna, która stała się aktualnie nieopłacalna. Jednakże jest on nadal kojarzony jako producent takich ogrodzeń, a w pobliskiej okolicy jest wiele domów letniskowych osób mieszkających na stałe w W.. Wobec powyższego aktualnie A. O. współpracuje z osobą wytwarzającą ogrodzenia na automatach, a on jedynie sprzedaje te ogrodzenia. Dlatego często trafiają do niego potencjalni klienci, chcący ogrodzić działkę. Konieczne jest

wtedy, aby ktoś był na miejscu i pokazał towar oraz zawarł umowę. W ocenie Sądu wiarygodne jest, że w tak kryzysowej sytuacji, w jakiej znalazł się A. O., potrzebował pracownika, który zastąpi w obowiązkach E. Z.. Nie może także budzić zdziwienia okoliczność, że A. O. wolał zatrudnić E. O., którą znał i miał do niej zaufanie, aniżeli poszukiwać obcej osoby celem zatrudnienia. Nie bez znaczenia zdaniem Sądu jest także okoliczność, że E. O. miała doświadczenie w takiej pracy. Pracowała wcześniej w W. w N. w dziale wsparcia sprzedaży i zajmowała się wystawianiem faktur. Okoliczność ta wynika z umowy zlecenia (k.98). Nie budzi także zdziwienia, że uprzednio A. O. nie zatrudniał nikogo na tym stanowisku. Czynności te wykonywała bowiem E. Z., która mieszkała na tej posesji. Z tych samych względów nie miał potrzeby zatrudniania nikogo potem, gdyż E. Z. ponownie mogła wykonywać te czynności, albowiem córka nie potrzebowała już takiej wzmożonej pomocy.

Sąd dał także wiarę zeznaniom A. O., E. O. i świadka E. Z., że w dacie zawierania umowy o pracę, nikt z nich nie wiedział, że E. O. jest w ciąży. E. O. zeznała, że dowiedziała się o tym dopiero w lutym. Opisała swe uprzednie dolegliwości i leczenie, które spowodowało, że nie rozpoznała u siebie objawów ciąży, a wręcz była przekonana, że będzie miała problemy w zająciu w ciążę. Zeznania te znajdują potwierdzenie w dokumentacji lekarskiej związanej z prowadzeniem ciąży (k.98). Wynika z nich, że ciążę rozpoznano dnia 11.02.2013r. Nadto z dokumentów tych wynika, że uprzednio E. O. miała problemy zdrowotne, które leczyła u ginekologa (k.98). E. O. zaszła w ciążę w styczniu. Zatem w dacie podpisywania umowy o pracę była w bardzo wczesnej ciąży. W ocenie Sądu wiarygodne jest, że nie miała wówczas świadomości, iż jest w ciąży i zawarła umowę o pracę jedynie dlatego, że miała wolę świadczenia pracy na rzecz A. O..

Należy wskazać w tym miejscu, iż ciąża nie stanowi przesłanki wyłączającej możliwość zawarcia umowy o pracę i stąd nawiązanie stosunku pracy z osobą w ciąży nie może być oceniane negatywnie, nawet przy uwzględnieniu okoliczności, że w dacie zawarcia umowy o pracę pracodawca wiedział o pozostawaniu pracownicy w ciąży. Zasadniczo więc samo zawarcie umowy o pracę z kobietą w ciąży nie jest kwalifikowane jako społecznie naganne, a faktyczne wykonywanie pracy przez pracownicę w ciąży zdecydowanie należy traktować jako nawiązanie stosunku pracy na zasadzie powołanego wyżej art.22§1 k.p. Należy w pełni podzielić ugruntowane poglądy judykatury, iż fakt zawarcia umowy o pracę w celu objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie stanowi obejścia prawa i nie skutkuje nieważnością umowy. Cel obejścia ustawy polega na takim ukształtowaniu treści umowy, które pozornie nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu przez nią zakazanego. Umowie o pracę nie naruszającej art. 22 k.p. nie można zatem stawiać zarzutu zawarcia w celu obejścia prawa, nawet gdy jej cel dyktowany był wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 9.08.2005 r., w sprawie III UK 89/2005, LEX 182780).

Dywagacje te są o tyle konieczne, że organ rentowy uznał, że umowa o pracę miała charakter czynności pozornych. Jej celem nie było faktyczne zatrudnienie i świadczenie pracy, lecz uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z ciążą E. O..

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie taka sytuacja nie zaszła, strony umowy o pracę w dacie jej zawierania nie miały nawet świadomości, że E. O. jest w ciąży. Nadto co najistotniejsze - na podstawie tej umowy E. O. świadczyła pracę od dnia 28.01.2013r. do dnia 02.04.2013r.

W okresie zatrudnienia głównym zadaniem E. O. było oczekiwanie na potencjalnych klientów, by przedstawić im ofertę. Sąd miał na uwadze, że początek roku – to martwy sezon przy tego rodzaju działalności. Wzmózione zainteresowanie ogrodzeniami zaczyna się dopiero wiosną. Dlatego z okoliczności, że E. O. nie zawarła wielu umów, nie można wyprowadzić wniosku, że nie świadczyła pracy. Z zeznań stron oraz świadka E. Z. wynika, że w tym okresie zadanie E. O. głównie polegało na oczekiwaniu na klientów. Oczywistym jest, że tego typu działalność wiąże się z oczekiwaniem na zainteresowanie się klienta ofertą. Konieczne jest wówczas, aby na posesji była osoba, która zapozna klienta z ofertą. Do tej pory taką osobą była E. Z., która mieszkała na tej posesji. Gdy musiała ona wyjeżdżać do córki – konieczne stało się jej zastąpienie. Ponieważ ganek i salon nie uległy spaleni – E. O. mogła pracować na tej posesji. Pomimo martwego sezonu E. O. udało się pozyskać klientów, gdyż wystawiła ona faktury na sprzedaż siatki w dniu 27.03.2013r. i 28.03.2013r. (k.98). Nadto z ich zeznań wynika, że oprócz tego – E. O. wspomagała A. O. w

jego działalności związanej z pozyskiwaniem zrębków opałowych oraz załatwiała dla pracodawcy sprawy w urzędach i roznosiła ulotki reklamowe.

Sąd dał wiarę przesłuchanym w sprawie stronom oraz świadkowi. Zeznania te wzajemnie się uzupełniają i nie ma w nich sprzeczności. Znajdują one także potwierdzenie w dokumentach. Z zeznań tych wynika jednoznacznie, że począwszy od dnia 28 stycznia 2013r. E. O. była zatrudniona w oparciu o umowę o pracę i pracę tę świadczyła do dnia 02.04.2013r., a następnie korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Był to stosunek pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p. Należy przy tym podkreślić, iż ciąża, o której E. O. nie wiedziała w czasie zawierania umowy, w żadnym zakresie nie kolidowała w tym okresie z realizacją obowiązków pracowniczych. Organ rentowy nie wykazał w toku postępowania jakichkolwiek okoliczności potwierdzających niewykonywanie przez E. O. obowiązków pracowniczych w spornym okresie.

Zdaniem Sądu, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić brak jakichkolwiek podstaw do kwestionowania przez organ rentowy czynności związanych z zawarciem przez ubezpieczoną umowy o pracę w dniu 28.01.2013r. i faktycznym wykonywaniem obowiązków pracowniczych w spornym okresie. Podnoszenie przez organ rentowy nieważności zawartej umowy w oparciu o art.58§1 kc przy zawieraniu umowy zdecydowanie nie znajduje oparcia w materiale dowodowym, z którego wynika, że E. O. faktycznie wykonywała pracę i w ten sposób realizowała swe obowiązki pracownicze w ramach nawiązanego stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczeń społecznych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5.06.2009r., w sprawie I UK 21/09, LEX 515699). W ustalonym w sprawie stanie faktycznym zawarcie umowy o pracę i jej faktyczne wykonywanie nie może być ocenione, jako sprzeczne z prawem, czy zmierzające do obejścia prawa i stąd za całkowicie chybiony należy uznać wywód organu rentowego i stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji w zakresie podnoszonej nieważności umowy o pracę na podstawie art.58 kc, przy uwzględnieniu utrwalonych poglądów judykatury w zakresie zawierania umów o pracę i obejmowania pracownic w ciąży ubezpieczeniem społecznym (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15.01.2014r., w sprawie III AUa 764/13, LEX 1422314, wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5.11.2013r., w sprawie III AUa 120/13, LEX 1402866, wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21.01.2014r., w sprawie III AUa 794/13, LEX 1428029 i z dnia 13.03.2013r., w sprawie III AUa 1542/12, LEX 1311944).

Biorąc powyższe pod uwagę należało stwierdzić, iż E. O. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu pracowniczego zatrudnienia u A. O. prowadzącego działalność gospodarczą na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony od dnia 28.02.2013r. do dnia 30.06.2014r. i stąd na mocy na mocy powołanych przepisów oraz w związku z **art.477¹⁴ § 2 k.p.c.** orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

Natomiast Sąd oddalił odwołanie w zakresie uznania, że E. O. podlega powyższemu ubezpieczeniu na mocy umowy o pracę zawartej na okres od dnia 01.07.2014r. do dnia 30.09.2014r.

Z zeznań E. Z. oraz E. O. jednoznacznie bowiem wynika, że na podstawie tej umowy – E. O. nie świadczyła już pracy, a umowa została zawarta tylko i wyłącznie celem zapewnienia jej świadczeń związanych z urodzeniem dziecka.

W tym przypadku Sąd uznał, że strony, zawierając tę umowę, nie miały woli realizacji wzajemnych obowiązków wynikających z art.22 kp.

Z tych względów co do okresu od dnia 01.07.2014r. do dnia 30.09.2014r. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie stosownie do treści **art.477¹⁴§1 kpc.**